

ADANA

TARIM SEKTÖRÜNÜN
SORUNLARI VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ PANELİ
SONUÇ RAPORU

04.03.2022

ADANA TARIM SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ PANELİ

Adana Ticaret Odası (ATO) bünyesinde yer alan 1, 2, 3 ve 13. Meslek Komitelerinin talebi ve katkılarıyla 4 Mart 2022 tarihinde *“Adana Tarım Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri Paneli”* düzenlenmiştir. Tarım sektörünün ilgili tüm paydaşlarının katılımıyla gerçekleşen panelin açılış konuşmasını, ATO Yönetim Kurulu Başkanı Atila MENEVŞE gerçekleştirmiştir. Ardından, Yaltır Tarım Ürünleri A.Ş. Kurucusu Mehmet YALTIR’ın moderatörlüğünde panel oturumuna geçilmiş ve panelistler sırasıyla sunumlarını gerçekleştirmişlerdir.

Panelde dile getirilen konular ve talepler sırasıyla aşağıda özetlenmiştir.

ADANA TİCARET ODASI

Kemal KAÇMAZ

Akdeniz Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Üyesi

İhracatın Kısıtlanmasının Sektöre Zararları konu başlığında; Birliğin bugüne kadarki çalışmalarından bahsederek;

- ❖ Yaş meyve sebze sektörünün içerisinde; turunçgil ürünleri en önemli alt grubunu oluştururken bugün gerek üretimi gerekse ihracat açısından alt grup olmaktan çıkmış tek başına önemli bir sektör haline geldiğini,
- ❖ Bölgemiz ekonomisinin lokomotifi durumundaki tarım sektöründe, son yıllarda İlimiz özelinde, devlet tarafından önemli yatırım kararları alındığını, bunların bir kısmının hizmete başladığını bir kısmının ise bitme aşamasında olduğunu, ülkemizin ilk İhtisas Tarım Mersin Agro Teknoparkının yapılması kararının, Alata Araştırma Enstitüsü bünyesinde hasat sonrası yaş meyve sebze araştırma merkezinin yapılmasının, Akdeniz Meyve Sineği ile mücadelede gün derece projesinin hayata geçirilmesinin, Akdeniz Meyve Sineği takip projesinin ülke genelinde uygulamaya geçirilmesi kararının sektör adına son derece önemli kararlar olduğunu,
- ❖ Alınan böylesine önemli kararların yanı sıra turunçgil sektörünün hala yapısal ve konjonktürel sorunlardan kaynaklı sıkıntılar yaşadığını,
- ❖ Turunçgil Konseyi ve Turunçgil üretici birliklerinin yapısı kağıt üzerinde çok iyi gözükmele birlikte, özellikle çatı kuruluş olan Turunçgil Konseyinin düzenli bir gelir kaynağı olmadığı için bugüne kadar başlatmış olduğu projelerin tamamlanamadığını, konseyin ilgi alanına giren ürünlerin üreticiden nihai tüketiciye kadar uzanan her türlü ithalat, ihracat, alım, satım miktarı ve niteliği konuyla ilgili ayrıntılı analiz ve değerlendirmeler sonunda belirlenecek oranda kesinti yapılması ve kesintilerin konseye gelir olarak kaydedilmesinin önerildiğini,
- ❖ Daha önce Adana Turunçgil Üreticiler Birliği, Akdeniz Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Ulusal Turunçgil Konseyi olarak başlatmış oldukları Turunçgil envanter çalışması projesinin %50'ye varan bölümü bitmiş olmasına rağmen kaynak yetersizliğinden dolayı projenin tamamlanamadığını ve kaynak bulunarak projenin tamamlanmasının gerekliliğini,
- ❖ Turunçgil sektörünün yol haritasını doğru bir şekilde uygulamak için başlatılan Turunçgil stratejik plan proje çalışmasının yine kaynak yetersizliği nedeniyle yarım kaldığını,

- ❖ Tüm yaş meyve sebze olduğu gibi turunçgillerde de zirai ilaç ve gübre kullanımı ilgili sorunun ilk sırada yer aldığını; gerek kendi insanımızın sağlıklı ürünler tüketmesi, gerekse dış satımı arttırmak için öncelikli hedefimizin bütün paydaşlarla birlikte bu sorunu ortadan kaldırmak olduğunu, bu sorunun ortadan kaldırılması için;
 - a) Zorunlu sorumlu zirai danışmanlık projesinin hayata geçirilmesi,
 - b) Akdeniz meyve sineği ile mücadele Tarım ve Orman Bakanlığı'nın başlatmış olduğu kısır böcek tekniği uygulamasının ülke genelinde süratle hayata geçirilmesi,
 - c) Mersin Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Mersin Meteoroloji Müdürlüğü ve Ulusal Turunçgil Konseyi tarafından başlatılan Gün Derece Projesi'nin ülke genelinde yaygınlaştırılması,
 - d) AB Yeşil Mutabakat Anlaşması, Paris İklim Anlaşması ve 11. Kalkınma Planına uygun olarak biyolojik ve biyo-teknik mücadelenin yaygınlaştırılmasının 2023 hedefleri doğrultusunda sektörün önceliği olması,
 - e) Tüm zararlılar ile yapılan biyolojik mücadelenin ülke genelinde uygulanması için oluşturulan eylem planının takibi için Bakanlık nezdinde paydaş kuruluşlar ve yerel yönetimlerin yetkililerinden oluşan bir komitenin oluşturulması,
- ❖ Turunçgil sektörünün gelişimine ve ülkemizin tanıtımına çok büyük katkıları olacağına inanılan, 1968 yılından bugüne kadar her dört yılda bir dünyanın değişik ülkelerinde yapılan Turunçgil olimpiyatları olarak değerlendirilen 14.Uluslararası Turunçgil Kongresi'nin 2022 yılının Kasım ayında ilk kez ülkemiz evsahipliğinde gerçekleşecek olmasından hareketle, Tarım ve Orman Bakanlığı ve bağlı birimlerce bildiriler ile söz konusu Kongre'nin desteklenmesi,
- ❖ 2021-2022 Turunçgil sezonunun güney yarım küredeki turunçgil üreticisi ülkelerin sezonunun uzaması nedeniyle sorunlu bir şekilde başladığı ve bu sezon bir önceki sezona göre rekoltede %35 civarında artış bekledikleri, ambalaj girdi maliyetleri de göz önünde bulundurularak, ülkemize net döviz girdisi sağlayan ve istihdama çok büyük katkıları olan bu sektörün bu yıl acil olarak desteklenmesi hususlarının yapılması yönünde önerilerini dile getirmiştir.

Feyzullah KORKUT

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şube Başkanı

Yaş Sebze ve Meyvede Karşılaşılan İlaçlarla İlgili Yasaklar ve Kalıntılar konu başlığında;
Oda'nın bugüne kadarki çalışmalarından bahsederek;

- ❖ 2019 yılında gerçekleştirdikleri Çalıştay'da; tarım topraklarından sulama ve iklim değişikliğine, sebze yetiştiriciliğinden hayvancılığa kadar Adana için öncelikli olduğu düşünülen 14 çalışma konusunda 250 uzmanın birikimlerinin kitapçık haline getirilerek rapora dönüştürüldüğünü, ileriye yönelik olarak atılacak adımlarla ilgili olarak, ilgili Kurumların harekete geçirilmesinin gerekliliğini,
- ❖ Oda olarak kaliteli ürün elde etmede gerçekleştirdikleri çalışmalarda; 4 D Kuralının (Doğru Doz, Doğru Zaman, Doğru Hedef ve Doğru İlaçlama) önem arz ettiğini,
- ❖ Sektörde faaliyet gösteren çiftçilerin tarım ilaçları yerine, maalesef, “zehir” tabirini kullandıklarını, hâlbuki anılan ilaçların tarım / zirai ilaçlar olarak adlandırılmasının, burada yaratılan zehir algısının değiştirilmesine imkân sağlayacağı ve bu durumun sektörde önem arz ettiğini,
- ❖ Sektörde entegrasyonun sağlanması ve zirai faaliyetlerde biyolojik, biyoteknolojik ve Kimyasal mücadelenin birlikte uygulanması, biyoteknolojik mücadelenin Devlet tarafından desteklenmesinin gerektiğini,
- ❖ Tarım ilaçlarında ruhsatlandırmanın önemine vurgu yaparak, bir ilacın piyasaya ilaç olarak çıkabilmesi için belirli bir süreye (8 ila 10 yıla) ihtiyaç olduğunu, Ar-Ge'si olan firmaların yılda bir milyon ve üzerinde molekül denediğini ve belirli safhalardan geçtikten sonra ilacın ruhsatlandırılabilceğini ve sıkı kurallara tabi olduğunu, bu yüzden doğru şekilde ve miktarda kullanılan tarım ilacının “zehir” olarak değerlendirilmesinin son derece yanlış olduğunu,

- ❖ Bekleme süreleri (ürünün hasat zamanı ile son ilacın atıldığı zaman aralığı) kısa olan ürünlerde; Hıyar, Domates vb. (sık aralıkla toplanan ürünler olduğu ve çabucak hasat dönemine geçildiğinden) kimyasal ilaçlamalarda; kalıntı oranlarının MRL (Maksimum Rezidü Limiti) değerlerinin yüksek çıkması, bu durumun önüne geçilebilmesi için de 4 D kuralına önem verilmesi gerektiğini,
- ❖ Sonuç olarak, mevcut imkânlardan faydalanılarak, sektördeki paydaşlarla bir araya gelinmesi ve ortak akılla hareket edilmesi gerektiğini ve doğrultuda ihracatın önündeki engellerin kaldırılmasının önemli olduğunu belirtmiştir.

Remziye KARABUCAK

Adana Turunçgil Üreticileri Birliği (ADATÜB) Başkanı

Yüksek Girdi Maliyetlerinin Azaltılması İçin Yapılması Gerekenler konu başlığında;

- ❖ Anayasamızın 3. Bölümünün 45. Maddesinde devletimize lafzen ve ruhen çiftçinin üretiminde ihtiyacı olan her ne ise kolay ulaşımına bilirligi ile satın alınma bilirliginin temininin sağlanması görevini verdiğini,
- ❖ Tarımsal üretimin ana faktörlerinden olan elektrik enerjisinin kullanma bedelinin hali hazırda sanayii elektrigiinden % 18, mesken elektrigiinden % 20 pahalı olduğunu, bu bağlamda, tarımsal üretimde kullanılan elektrik bedelinin sanayii ile eşitlenmesini talep ettiklerini,
- ❖ Günümüzün en önemli kıymetlerinden olan Su'da, ovamızdaki açık kanalet sistemindeki kaybın % 45'lik oranında olduğunu, kanaletlerdeki kırık, çatlaktan akan su miktarı hem ova toprağıımıza zarar verdiğini, hem de büyük miktarlarda su kaybına sebep olduğunu, bu sebeple, ovamız sulama sisteminin acilen kapalı basınçlı sisteme geçerek hem sulama da kullanılan elektrik tüketiminin hem de su kayıplarının önüne geçilebileceğini,
- ❖ Televizyonlarda her haber kuşağında “Gıda Enflasyonu” olarak dile getirilen fiyat artışından bahsedildiğini, bu durumun, üretimde kullanılan girdilerin fiyatlarındaki artışından dolayı olmasına rağmen konunun farklı dile getirildiğini, tarımsal üretimde kullanılan ilaç, gübre, mazot ithal ürünlerinin olması sebebi ile döviz kurunda yaşanan artışın fiyatlara yansıdığıının, konunun çözümünün, Anayasamızın 3. Bölümünün 45. Maddesindeki; devletimizin çiftçinin üretiminde kullandığı ürünlere ulaşımını ve temini ile mümkün olduğunu,
- ❖ Dünya tarımsal üretiminde, ilaç kalıntısının en önemli konu haline geldiğini, ilaç kalıntısını, insan sağlığına zararsız şeklide üretimin; Biyolojik ve Biyoteknik mücadele ürünlerinin yaygınlaştırılması ile mümkün olduğunu, 2011 yılında uygulamaya konulan Biyolojik mücadele ürünlerinin desteklemesi % 50 oranda başladığını, ancak şu anda uygulamaya göre % 10'a düştüğünü, kabuklu parazitlerinin salımının devlet eliyle mümkün olduğunu, Biyolojik Mücadele Enstitülerimize parazit üretime yetki ve görevi verilmesi gerektiğini,
- ❖ Tarımsal üretimde kullanılan mazotun vergilerden (KDV – ÖTV) muaf olarak çiftçiye ulaştırılması için bir yöntem geliştirilmesini talep ettiklerini belirtmiştir.

Mutlu DOĞRU

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı

Sürdürülebilir Tarım İçin Üretim Planlamasının Önemi konu başlığında,

- ❖ Planlı üretim çalışmalarına vurgu yaparak, planlı üretimin fazla üretilen ürünlerde yapılması gerektiğini,
- ❖ Fazla ekilen ürünlerin, ihtiyaç duyulan ürünlerin tabiri caizse hakkını yediğini, planlı üretim için sadece Devlet desteklerinin baz alınmaması gerektiğini,
- ❖ Tarımda sürdürülebilirlik çalışmalarına önem verilmesi gerektiğini, sektördeki paydaşlarla bir araya gelinerek (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Ziraat Odaları, Üniversiteler, çiftçiler ve danışmanlar vb.) sadece il/bölge değil; ilçe bazlı ve hatta köylere kadar inerek yapılacak detaylı incelemeler sonucunda; gerekli hesaplamalar yapıldıktan sonra o ilçede hangi ürünün olması gerekiyor veya üretilmesi talep ediliyorsa o ürüne destek verilmesi gerektiğini,
- ❖ “Planlı Üretim Modeli”ne geçişin sektördeki katma değer korunması açısından önemli olduğunu belirtmiştir.

Şahin BİLGİÇ

Adana Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı

Borsanın ve Lisanslı Depoculuğun Önemi konu başlığında,

- ❖ Adana Ticaret Borsası'nın; 19.03.2018 tarihinde açılışı yapılan 72 bin m² alan üzerine kurulu olduğunu ve içerisinde 40 bin ton kapasiteli lisanslı depoları, elektronik alım-satım salonu ve laboratuvarları olan büyük bir kompleks olduğunu,
- ❖ Ülkemizde şubeleriyle beraber toplam 226 adet lisanslı deponun bulunduğunu, bu lisanslı depolardan 15'inin Adana'da olduğunu,
- ❖ Lisanslı depolarda Türkiye'nin toplam depolama kapasitesinin 8.343.342 ton seviyesinde olduğunu ve bu kapasitenin 682.030 tonluk kısmının Adana'da yer aldığını, Adana'nın kapasitesinin, toplam kapasitenin %8,2'sine tekabül etmekte olduğunu,
- ❖ Ülkemizde bulunan lisanslı depolarda hububat, zeytin-zeytinyağı, pamuk, fındık, antepfıstığı ve kuru kayısı gibi ürünlerin depolandığını, depolama kapasitesinin yaklaşık %99'unu hububat, bakliyat ve yağlı tohumlardan oluştuğunu,
- ❖ Lisanslı depoların en temel kuruluş amacının, üreticilerin ürünlerini en sağlıklı ve karlı şekilde değerlendirmelerine imkân sağlamak olduğunu, bu sebeple lisanslı depolarda ürünlerini muhafaza eden üreticiler lehine Devletimiz tarafından verilen ciddi desteklerin bulunduğunu,
 - Vergi İstisnalarının
 - Zirai stopaj vergisinden (% 2),
 - Elde edilen kar gelir/kurumlar vergisinden (% 20),
 - KDV'den (% 1), muaf olduğunu,
 - Kira Desteği
 - Nakliye Desteği
 - Analiz Ücreti Desteği
- ❖ Lisanslı depolarda depolanan ürünler için Elektronik Ürün Senedinin (ELÜS) oluşturulduğunu ve ELÜS'lerin el değiştirmesinin, 2019 yılında kurulan Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) aracılığı ile yapıldığını, Adana Ticaret Borsası'nın, TÜRİB'in kurucu ortağı olduğunu ve acentelik hizmeti verdiğini,
- ❖ En küçüğünden en büyüğüne kadar tüm üreticilerin ürettikleri depolamaya uygun ürünlerini, lisanslı depolara teslim ederek TÜRİB üzerinden satmayı alışkanlık haline getirmeleri, emek ve alın terlerinin karşılığını almalarını sağlayacağını, bu vesileyle tüm üreticileri ve üyeleri lisanslı depolardan faydalanmaya davet ettiklerini belirtmiştir.

Mehmet YALTIR (Moderatör)

Yaltır Tarım Ürünleri A.Ş. Kurucusu

- ❖ Göreve yeni gelen Tarım Bakanı'nın Adana'ya davet edilerek sektör temsilcileri ile toplantı yapılmasının büyük önem arz ettiği (tüm paydaşların katılımıyla)
- ❖ Karataş'ta yapılması planlanan, Tarım İhtisas (Sera) Organize Sanayi Bölgesi'nin Kıyı Kenar Çizgisi değişikliği konusunun bir an önce çözüme kavuşturularak yatırımcıların önünün açılması gerektiği,
- ❖ Özellikle Yaş meyve sebze üretim ve ihracatında kalıntı sorununun aşılabilmesi için Avrupa Birliğinde ruhsatlı olan Zirai Mücadele İlaçlarının, Türkiye'de de ruhsatlı sayılması,

Kısa vadeli tedbirler olarak;

- ❖ Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) ile ilgili olarak sağlıklı bir envanter oluşturulması,
- ❖ Tarım üretim girdilerinin makul fiyatlarla temininin sağlanması,
- ❖ Tarım Kredi Kooperatiflerinin esas görevi çiftçilere zamanında ve ucuz girdi temin etmek iken, market açıp satış yapmaktadır. Bu durumda asli görevlerini yerine getirmesinin beklendiği,
- ❖ Üç tarafı denizlerle çevrili olmasına rağmen Türkiye su zengini bir ülke olmadığından, basınçlı su sistemine bir an önce geçilmesi gerektiği,
- ❖ Teşvik politikalarının tüm paydaşların görüş ve önerileri dikkate alınarak hayata geçirilmesinin önem arz ettiği,
- ❖ Eskiden devletin ilan ettiği fiyatlarda ürünler arası paritenin gözetildiği, planlı üretim için yine paritelerin gözetilip hangi ürünün üretiminin artması isteniyorsa paritenin onun lehine bozulması gerektiği,
- ❖ Pandeminin tarım ve gıda sektörünün stratejik önemini net bir şekilde ortaya çıkardığı, buradan hareketle geçmişte tarımdan kaçan girişimci sermayenin ve eğitimli işgücünün tarıma dönmesinin sağlanmasının gerektiği,

Orta vadeli tedbirler olarak;

- ❖ Toprak bölünmesi yani miras hukukunda yeni bir uygulamaya gidilerek, küçük işletmelerin gerçek kooperatifler veya sözleşmeli tarım yapacak şekilde örgütlenmesi,
- ❖ Eğitim ve AR-GE çalışmaları konusunda devlet araştırma kuruluşlarının günümüz siyasetinden çıkıp, uzun süreli örgütlenmesi, kurumlarda devamlılık ve liyakatin sağlanması gerektiği,
- ❖ Mevsimlik işçi sıkıntısını gidermek üzere robot ve drone kullanımının desteklenmesi, Suriye'li ve Afgan mültecilere bel bağlamak yerine teknolojik ve dijital uygulamalara önem verilmesi, Türk Eğitim Sistemi ve Sanayi Yapısı bunları yapmaya kolaylıkla adapte olabileceği hususlarını dile getirmiştir.